

MODERN APPROACHES OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SECURITY OBJECTIVES

Cpt. just. mil. drd. Florentin Adrian ILIE

Direcția pentru Relația cu Parlamentul și Asistență Juridică

Abstract

The existence of nowadays international systems of ensuring peace and security such as UN, NATO, EU, OSCE highlight the necessity of analysing the influence of their decisions upon national security systems and sovereignty.

Moreover, the relationship between national sovereignty and international security objectives needs to be emphasized and thoroughly investigated. Therefore, we need to answer the following questions: Given the complexity of nowadays international relations, to what extent are national security objectives based on international security objectives?; do national security objectives trigger international security objectives or is there a reversed relationship in this respect?

Other aspects that need to be investigated besides the above questions concern the impact of globalization, terrorism and undergoing economic crisis on establishing national security objectives.

Last but not least, considering how fast the international environment evolves, we also need to address the question of whether Romanian approaches to national and international security objectives are in line with international realities so that to avoid any impropu situations that could impede upon the national defense system and security.

Evoluțiile vieții internaționale, în general și ale mediului de securitate în special, au condus în mod firesc la noi realități, în raport cu care s-au modificat și abordările obiectivelor de securitate națională și internațională. Despre mediul de securitate și principalele lui caracteristici s-a scris foarte mult în ultima perioadă, motiv pentru care, asupra lor, nu vom insista în comunicarea de față. Simțim totuși nevoia să subliniem că el rămâne extrem de fluid, impredictibil și are toate trăsăturile identificate în literatura americană de specialitate, comprimate în abrevierea, foarte bine cunoscută, VUCA (volatile, uncertain, complex, ambiguous – volatil, nesigur, complex, ambiguu). Cei patru termeni sunt atât de expresivi,

încât, orice detaliere devine superfluă. Facem remarca, în opinia noastră deosebit de necesară, că în același timp obiectivele de securitate națională și internațională înregistrează mutații fundamentale, în raport de interesele care le generează și care sunt ale statelor sau / și ale organismelor internaționale.

Contextul actual al sistemelor internaționale de asigurare a păcii și securității internaționale reprezentat, în special, de organizații internaționale precum ONU, NATO, UE și OSCE fac necesară analizarea influențelor deciziilor acestora asupra sistemelor naționale de securitate și implicațiile asupra principiilor suveranității naționale.

O atenție deosebită este acordată raportului dintre suveranitatea națională și obiectivele de securitate internațională, în sensul identificării unei eventuale subordonări între acestea. În aceeași ordine de idei se ridică întrebarea în ce măsură, dată fiind complexitatea relațiilor internaționale de la acest moment, obiectivele de securitate națională sunt obligate să țină seama de obiectivele internaționale din această materie. Mai mult, obiectivele de securitate națională determină obiectivele de securitate internațională sau viceversa?

Totodată, deoarece evoluția societății internaționale este extrem de rapidă și, de ce nu, imprevizibilă, se poate ridica întrebarea dacă procedurile interne ale României prin care se stabilesc obiectivele naționale de securitate răspund acestor cerințe, astfel încât să fie evitate situațiile în care sistemul național de apărare și securitate națională să fie luat prin surprindere.

Alte aspecte importante ale demersului nostru științific sunt reprezentate de analiza impactului globalizării, terorismului și crizei economice asupra stabilirii și realizării obiectivelor de securitate națională și internațională. Vom analiza Globalizarea (definită cel mai frecvent drept „un proces de conectivitate din ce în ce mai mare, unde ideile, capitalul, bunurile, serviciile, informațiile și oamenii sunt transferați aproape în timp real dincolo de granițele naționale¹⁴⁵”), fenomenul cel mai amplu și complex dintre toate cele cunoscute până în prezent, are în mod firesc consecințe asupra evoluției lumii pe toate planurile iar acțiunile pe care le întreprind sau la care sunt parte statele nu fac decât să argumenteze realitatea că fiecare este unul dintre actorii importanți ai acesteia. Semnificativă, în acest sens, este situația drepturilor și obligațiilor statelor membre ale UE (ea însăși consecință și stimulent al globalizării): *“Prin Tratatul asupra Uniunii Europene, șefii de stat și/sau de guvern ai statelor membre au convenit să realizeze, în mod progresiv, o politică externă și de securitate comună, axată în principal pe următoarele obiective:*

- *apărarea valorilor comune, a intereselor fundamentale și a independenței Uniunii;*
- *consolidarea securității Uniunii și a statelor membre;*
- *menținerea păcii în lume și consolidarea securității internaționale conform principiilor Cartei Națiunilor Unite precum și principiile Actului final de la*

¹⁴⁵ PRUS notes, Poverty Research Unit at Sussex, Globalisation and Poverty No. 2 June 2001
www.sussex.ac.uk/Units/PRU/notes2.pdf

Helsinki (1975) și Cartei de la Paris (1994, care a fost consolidată în 1990 prin crearea OSCE;

- promovarea cooperării internaționale;
- promovarea democrației și a statului de drept, apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.¹⁴⁶

În opinia celor mai mulți autori, este recunoscut rolul alianțelor în globalizarea militară pentru internaționalizarea securității militare: *“Prezența alianțelor internaționale, folosirea acestora de către statele naționale pentru promovarea propriilor interese, a fost deosebit de frecventă în epocile anterioare, pentru a fi contestate. Numai prin alianțe, bine încheiate și respectate cu strictețe, cei slabi au fost apărați de cei puternici, iar cei puternici au putut evalua mai bine harta zonelor de influență. De-a lungul istoriei, alianțele au constituit mecanisme tradiționale specifice prin care statele și-au coordonat folosirea și desfășurarea forței militare. Ca modalitate pragmatică de coordonare sau colaborare militară a politicilor de apărare și securitate națională, acestea stabilesc condițiile și modalitățile în care statele vor face uz de forță militară. În acest fel, alianțele reprezintă unul dintre instrumentele prin care folosirea puterii militare a statului este reglementată la nivel național, dar, în același timp, ele devin un proces ce depinde și ține de internaționalizarea securității militare.”*¹⁴⁷

Globalizarea presupune și globalizarea riscurilor și amenințărilor iar reacția la acestea presupune sporirea excepțională a rolului conducerii, care devine mult mai nuanțată, cu accent pe organizare, conform marelui strateg chinez Sun Tzu care spunea că: *“În general a comanda mulți oameni e același lucru cu a comanda câțiva. E o problemă de organizare”*.¹⁴⁸

Globalizarea aduce modificări esențiale în strategii și modul de abordare a spațiului într-o lume globalizată (ne amintim de manevrele intercontinentale executate de S.U.A. pentru declanșarea acțiunilor din martie 2003 din Irak).

În acest sens, profesorul francez Hervé Coutou-Bégarie, în *“La leçon de la géostratégie”* sublinia că : *“Redescoperirea importanței dimensiunii spațiale este, cu siguranță, salutară, după excesele strategiei nucleare, care crezuse, puțin prea repede, în suprimarea distanțelor de către fuzee, rachete și ceea ce înseamnă războiul tehnicist, prin care se sperase în înlăturarea constrângerilor legate de mediu. Acesta își face simțită acțiunea întotdeauna, cu aceeași forță. Diferitele componente pot să se combine de o manieră foarte diversă, într-o infinitate de variante, potrivit tipului de război. Topostrategia va fi primordială în războiul de poziții. Aceasta înseamnă că mediul nu trebuie apreciat într-o manieră statică, ci, întotdeauna, în funcție de mijloacele disponibile și țelurile urmărite.*

*Geostrategia distinge mai puține puncte strategice imuabile (chiar dacă acestea există, datorită unei geografii care le impune), decât centrele de gravitate care se deplasează cu puterea.*¹⁴⁹

¹⁴⁶ Augustin Fuerea, Manualul Uniunii Europene, Ediția a II-a, Ed. Universul juridic, 2004, p.185.

¹⁴⁷ Mircea Cosma, Dimensiunea militară a securității în era globalizării, în “Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România”, referat susținut la a IV-a Sesiune de comunicări științifice a U.N.Ap., București, 25.11.2004, p.217.

¹⁴⁸ Sun Tzu, Arta Războiului, Ed. Antet XX Press, p.35

¹⁴⁹ Hervé Couteau-Bégarie, Traite de strategie, Ed. Economica, Paris, 1999., p.749.

Obiectivelor de securitate națională și internațională sunt profund influențate de interesele actorilor, care se diversifică și se amplifică în perioada globalizării. Dintre principalele interese, fără pretenția de a realiza o ierarhizare științific argumentată a lor, enumerăm : interesele de supraviețuire (existența fizică a unei națiuni este amenințată), interesele vitale (vizează daune serioase la adresa unei națiuni), interesele majore (atinse de regulă prin mijloace non-violente) și interesele periferice (influențează interesele generale ale unei națiuni, dar nu reprezintă cu adevărat o amenințare la adresa națiunii luate în ansamblu).

Aceste interese, care se situează la baza realizării obiectivelor de securitate națională și internațională, sunt nemijlocit legate de revoluția în domeniul militar, care este o schimbare de fond în natura războiului, determinată de aplicarea inovatoare a noilor tehnologii care, combinate cu schimbările profunde ale doctrinei militare și conceptelor operaționale și organizaționale, modifică radical caracterul și conducerea operațiilor militare¹⁵⁰.

Esența revoluției în domeniul militar este integrarea sistemelor (informații, armamente, senzori, structuri etc.), iar efectul sinergic este dat de superioritatea informațională a sistemului de sisteme, adică a acțiunii integrale care se bazează pe: cunoașterea permanentă a situației în teatru și în lume, datorită rețelei informaționale, viteza și sincronizarea acțiunii și reacției necesare neutralizării rapide a crizelor și conflictelor numită „precluziune”¹⁵¹.

Fiind în mod esențial legată de efectele Erei Informaționale, revoluția în domeniul militar conduce la apariția de noi concepte și tehnologii aferente acestora, și determină, în special, apariția unui nou tip de război – Războiul Erei Informaționale, fundamental diferit de Războiul Erei Industriale prin obiectivele operative și militar-strategice urmărite. Acest nou tip de război este centrat pe dominarea informațională a inamicului, prin viteza mărită de derulare a ciclului decizional - acțional propriu și blocarea celui al oponentului.¹⁵²

Războiul bazat pe rețea este unul din primele rezultate ale aplicării conceptului noii revoluții în domeniul militar. La baza acestui tip de război stau, în principal, înalta tehnologie și tehnologia informației. Potrivit noului concept Războiul bazat pe rețea, viitorul va aduce, cu siguranță, schimbări substanțiale în constituirea, structurarea și pregătirea forțelor. Țările membre NATO sunt preocupate de studierea și introducerea noului concept în sistemul de structurare, de pregătire și folosire a forțelor armate.

Pentru a înțelege mai bine noile modalități de realizare a obiectivelor de securitate națională și internațională acestea trebuie corelate, în opinia noastră, cu principalele tendințe de evoluție a luptei armate care vizează următoarele aspecte¹⁵³: accentuarea caracterului expediționar al acțiunilor militare; lărgirea

¹⁵⁰ The battlefield of the future – 21st Century Warfare Issues, Air University, capitolul 3, p. 1. (www.cdsar.af.mil/battle.bftoc.html), vizitat la data de 21.09.2007

¹⁵¹ Gl.dr. Mircea Mureșan, gl.bg.dr. Gheorghe Văduva, Războiul viitorului, viitorul războiului, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 225.

¹⁵² Gl.lt.dr. Eugen Bădălan (coord.), Concepte strategice și operative de actualitate, Editura Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2004, p. 48.

¹⁵³ Cf. Alexandrescu, G., *Perspective în lupta armată*, Editura U.N.Ap. „Carol I”, București, 2006, p. 14-26.

sferei de participare la luptă; integrarea acțiunilor; modificarea raportului dintre spațiu și timp; creșterea importanței focului; sporirea caracterului decisiv al confruntării; dispersia acțiunilor; diversificarea procedeeleor de luptă; convergența formelor principale de luptă; hipertehnologizarea luptătorilor.

Având în vedere că despre terorism s-a scris enorm în ultima perioadă, nu vom insista asupra lui ci vom afirma că marea capacitate de distrugere a mijloacelor moderne a făcut ca, din nefericire, efectele unor acțiuni teroriste să fie devastatoare și în acest sens deosebit de interesant este punctul de vedere al specialistului militar Vasile Soare: *“Yasotay, un celebru conducător de oști mongol din perioada de înflorire a Marelui Imperiu, afirma că “atunci când apare un moment de criză, doar 40 de oameni bine aleși pot zgudui lumea”. Cuvintele sale, foarte des citate, reprezintă de fapt esența utilității strategice a forțelor pentru operații speciale (forțele speciale). Această utilitate se regăsește, în fapt, în două calități: economia de forțe și gama foarte mare de procedee de luptă, adesea neconvenționale, ce pot fi întrebuițate pentru îndeplinirea unor misiuni a căror importanță se va situa, cel mai adesea, la nivel strategic”*¹⁵⁴.

Dacă ar fi să facem un mic comentariu am spune că pentru a schimba (mai mult decât a zgudui) lumea este nevoie de chiar mai puțin (a se vedea 11 septembrie 2001). Așa se face că la fel lui Sun Tzu, conducătorul Yasotay este mai actual astăzi decât acum 500 de ani când a trăit și a emis judecata sa.

Cu certitudine, terorismul este un fenomen care nu poate fi eludat din analiza abordării moderne și realizării obiectivelor de securitate națională și internațională iar războiul declanșat împotriva lui este expresia cea mai elocventă a asimetriei în confruntările moderne.

Criza mondială, cu efecte pe toate planurile: economic, financiar, social, politic și militar are, în opinia noastră, influențe directe asupra evoluției securității la nivel planetar și implicit asupra securității statelor iar ameliorarea până la dispariția actualei crize, constituie calea către consolidarea stabilității în lume, context în care democrația și valorile ei, se vor afirma nestingherit. Concomitent, va crește rolul organismelor internaționale, în evitarea evoluției tensiunilor către conflict violent, beneficiare fiind statele și comunitatea internațională în ansamblu.

Este un adevăr cu valoare de axiomă că mutații fundamentale în abordarea modernă și realizarea obiectivelor de securitate s-au produs și în țara noastră, care, în calitate de membră NATO și UE, este conectată nemijlocit și beneficiară a evoluțiilor pozitive din cele două organizații, dar, despre acestea, ne propunem să prezentăm detalii într-o viitoare comunicare științifică.

¹⁵⁴ Vasile Soare, **Forțele speciale. Comandouri aeropurtate în acțiune**, Ed. Ziua, București, 2002, p.16.

BIBLIOGRAFIE

¹ Augustin Fuerea, Manualul Uniunii Europene, Ediția a II-a, Ed. Universul juridic, 2004, p.185.

² Mircea Cosma, Dimensiunea militară a securității în era globalizării, în “Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România”, referat susținut la a IV-a Sesiune de comunicări științifice a U.N.Ap., București, 25.11.2004, p.217.

³ Sun Tzu, Arta Războiului, Ed. Antet XX Press, p.35

⁴ Hervé Couteau-Bégarie, Traite de strategie, Ed. Economica, Paris, 1999., p.749

⁵ The battlefield of the future – 21st Century Warfare Issues, Air University, capitolul 3, p. 1.

(www.cdsar.af.mil/battle.bftoc.html), vizitat la data de 21.09.2007

⁶ Gl.dr. Mircea Mureșan, gl.bg.dr. Gheorghe Văduva, Războiul viitorului, viitorul războiului, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 225.

⁷ Gl.lt.dr. Eugen Bădălan (coord.), Concepte strategice și operative de actualitate, Editura Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2004, p. 48.

⁸ Vasile Soare, Forțele speciale. Comandouri aeropurtate în acțiune, Ed. Ziua, București, 2002, p.16.

⁹ PRUS *notes*, Poverty Research Unit at Sussex, Globalisation and Poverty No. 2 June 2001 www.sussex.ac.uk/Units/PRU/notes2.pdf